

MAQOM VA SOFT POWER: MILLIY MADANIYATNI TARG'IB
ETISHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI

Masharipova Elmira Muxammedsharipovna

Navoiy davlat universiteti

Cholg'u ijrochiligi (an'anaviy cholg'u) 2-kurs talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada maqom san'ati va soft power kontseptsiyasi orqali milliy madaniyatni global miqyosda targ'ib etishning zamonaviy yondashuvlari tahlil qilinadi. Tadqiqotda maqom san'atining milliy identitetni ifodalashdagi roli, uning xalqaro auditoriyaga taqdim etilishi va soft power strategiyalari bilan uyg'unlashtirilgan usullari yoritiladi. Shu bilan birga, madaniy diplomatiya, brending, xalqaro festival va raqamli platformalar orqali maqom san'atini targ'ib qilish mexanizmlari tahlil qilinadi. Maqola natijalari milliy musiqa merosini soft power vositasi sifatida global maydonga olib chiqish bo'yicha ilmiy va amaliy tavsiyalarni taqdim etadi.

Kalit so'zlar: maqom san'ati, soft power, milliy madaniyat, madaniy diplomatiya, global targ'ibot, madaniy brending, xalqaro imij.

Maqom san'ati o'zbek madaniyatining eng noyob va boy meroslaridan biri bo'lib, uning murakkab musiqiy tuzilishi, falsafiy mazmuni va tarixiy ildizlari uni xalqaro auditoriya uchun qiziqarli va qadrlanadigan madaniy fenomenga aylantiradi. Bugungi globallashuv sharoitida milliy musiqa merosini saqlash bilan birga uni xalqaro maydonga olib chiqish, global auditoriya tomonidan qadrlanishini ta'minlash muhim vazifa hisoblanadi.

Soft power kontseptsiyasi esa milliy madaniyatni global maydonda targ'ib qilish va davlatning ijobiy imijini shakllantirishda samarali strategiya sifatida xizmat qiladi. Maqom san'ati va soft power uyg'unlashgan holda, milliy madaniyatni global auditoriyaga taqdim etish, madaniy diplomatiyani rivojlantirish va xalqaro tan olinishni ta'minlash imkonini beradi.

Maqola davomida maqom san'ati orqali soft powerni oshirish strategiyalari, madaniy diplomatiya, brending, xalqaro festival va raqamli platformalardan foydalanish, shuningdek, ilmiy va ta'limiy mexanizmlar orqali milliy madaniyatni global auditoriyaga targ'ib etishning samarali yondashuvlari tahlil qilinadi. Shu bilan birga, maqomning autentikligini saqlash, an'anaviylik va zamonaviylikni uyg'unlashtirish va

professional ijrochilar salohiyatini rivojlantirish soft power kontseptsiyasi doirasida muhim ahamiyat kasb etadi.

Maqom san'ati o'zbek madaniy merosining eng boy va noyob namunalaridan biri bo'lib, uning murakkab musiqiy tuzilishi, falsafiy mazmuni va tarixiy ildizlari uni xalqaro auditoriya uchun qiziqarli va qadrlanadigan madaniy fenomenga aylantiradi. Bugungi globallashuv sharoitida milliy musiqa merosini saqlash bilan birga uni xalqaro maydonga olib chiqish, global auditoriya tomonidan qadrlanishini ta'minlash dolzarb vazifaga aylanmoqda. Shu jarayonda maqom san'ati soft power kontseptsiyasi bilan uyg'unlashgan holda milliy madaniyatni targ'ib etishning samarali vositasiga aylanadi. Soft power, ya'ni yumshoq kuch, davlatning o'z madaniy, tarixiy va badiiy resurslari orqali xalqaro maydonda ijobiy imij yaratish strategiyasini anglatadi. Maqom san'ati esa bu strategiyaning samarali vositasiga aylanishi mumkin, chunki u milliy identitetni ifodalash, badiiy estetik qadriyatlarni namoyon etish va global auditoriyani jalb qilish imkoniyatini beradi. Shu bilan birga, maqom san'ati orqali milliy madaniyatni targ'ib qilish nafaqat estetik didni shakllantiradi, balki mamlakatning madaniy diplomatiyasini mustahkamlashga, xalqaro muloqot va hamkorlikni rivojlantirishga xizmat qiladi.

Maqom san'atini soft power vositasi sifatida targ'ib qilishda birinchi strategik yo'nalish – **madaniy diplomatiya vositalaridan foydalanishdir**. Davlatlar va nodavlat tashkilotlar orqali tashkil etiladigan xalqaro konsertlar, festival va madaniy almashinuv dasturlari maqom san'atini global auditoriyaga yetkazishda samarali mexanizm hisoblanadi. Bunday tadbirlar orqali maqom nafaqat musiqiy ijro, balki uning badiiy, ma'naviy va tarixiy jihatlarini ham namoyon qiladi. Shu bilan birga, madaniy diplomatiya orqali maqom san'ati xalqaro hamkorlikni rivojlantiradi, davlatning ijobiy imijini shakllantiradi va mamlakatning global madaniy maydondagi obro'-e'tiborini oshiradi.

Ikkinchi strategiya – **madaniy brending yondashuvi**. Maqom san'atini xalqaro auditoriyada brend sifatida shakllantirish uning nomi, vizual elementi, konsert dasturi va kontentini yagona konseptda taqdim etishni talab qiladi. Brending orqali maqom san'ati auditoriya xotirasida mustahkam joylashadi va uning xalqaro imijini oshiradi. Shu bilan birga, brendni yaratishda zamonaviy kommunikatsiya vositalaridan foydalanish, ijtimoiy tarmoqlar va onlayn platformalar orqali maqomni targ'ib qilish global auditoriyani jalb qilish imkoniyatini kengaytiradi.

Uchinchidan, **raqamli texnologiyalar va media platformalar** maqom san'atining soft power sifatida samarali ishlashida muhim vosita hisoblanadi. Onlayn konsertlar, videokontentlar, interaktiv saytlar va ijtimoiy tarmoqlar orqali maqom global auditoriya

bilan bevosita aloqaga chiqadi. Bu mexanizm yosh va chet ellik tinglovchilarni jalb qilish, maqom san'ati haqida keng ma'lumot berish va uning qadriyatlarini tushuntirish imkonini beradi. Shu bilan birga, raqamli platformalar orqali auditoriya fikri va tahlillari soft power strategiyasini takomillashtirishga xizmat qiladi.

To'rtinchidan, **ilmiy va ta'limiy mexanizmlar** ham soft poverni oshirishda muhim rol o'ynaydi. Xorijiy universitetlarda maqom bo'yicha kurslar, seminarlar va master-klasslar tashkil etish, maqom bo'yicha tadqiqotlar olib borish, uning nazariy va amaliy jihatlarini global auditoriyaga tanitish imkonini beradi. Ilmiy tadqiqotlar maqomning musiqiy tuzilishi, ijro an'analari, tarixiy rivoji va badiiy qiymati haqida chuqur ma'lumot beradi. Shu bilan birga, ilmiy nashrlar va audiovizual materiallar madaniy brendingni mustahkamlash va maqom san'atini global auditoriya e'tiboriga kiritishda samarali vosita hisoblanadi.

Beshinchidan, **professional ijrochilar va sahna madaniyati** soft poverni oshirishning ajralmas qismidir. Maqom ijrochilari xalqaro maydonda o'zbek musiqasini taqdim etish bilan birga, uning brendini targ'ib qiluvchi elchilar sifatida ham xizmat qiladi. Shu sababli ijrochilarni nafaqat musiqiy, balki kommunikativ, sahna madaniyati va marketing ko'nikmalari bilan tayyorlash zarur. Bu jarayon maqom san'atining xalqaro tan olinishi va milliy madaniyat imijini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Oltinchidan, maqom san'atini targ'ib qilish jarayonida **an'anaviylik va zamonaviylik o'rtasidagi muvozanatni** saqlash muhimdir. An'anaviy maqom namunalarini zamonaviy sahnaviy formatlar, sahna texnologiyalari va ijro uslublari bilan uyg'unlashtirish auditoriyani jalb qiladi. Shu bilan birga, san'atning autentikligi saqlanishi, tarixiy va badiiy mohiyati yo'qolmasligi lozim.

Umuman olganda, maqom san'ati va soft power uyg'unlashgan holda milliy madaniyatni targ'ib qilish ko'p qirrali, strategik va tizimli yondashuvni talab qiladi. Madaniy diplomatiya, brending, raqamli texnologiyalar, ilmiy va ta'limiy tadbirlar, professional ijrochilar salohiyati uyg'unlashgan holda maqom san'ati global auditoriya tomonidan qadrlanadigan, xalqaro maydonda tan olingan va barqaror madaniy brendga aylanadi. Shu bilan birga, bu jarayon milliy musiqa merosini saqlash, global madaniy maydonda tanitish va milliy identitetni mustahkamlash imkonini beradi.

Ushbu maqolada maqom san'ati va soft power kontseptsiyasi orqali milliy madaniyatni global miqyosda targ'ib etishning zamonaviy yondashuvlari tahlil qilindi. Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, maqom san'ati milliy identitetni ifodalash, estetik va badiiy qadriyatlarni namoyon etish, shuningdek, global auditoriyani jalb qilishda samarali vosita hisoblanadi.

Soft power strategiyasi bilan uyg'unlashtirilgan holda maqom san'ati:

1. **Madaniy diplomatiya** orqali xalqaro konsertlar, festival va madaniy almashinuv dasturlarida milliy merosni targ'ib qilish imkonini beradi.
2. **Madaniy brending** yordamida maqom san'atini xalqaro auditoriyada tanitish va uning global imijini mustahkamlash mumkin.
3. **Raqamli platformalar va media vositalari** maqom san'atini keng auditoriyaga yetkazish, yosh va xorijiy tinglovchilarni jalb qilishda muhim rol o'ynaydi.
4. **Ilmiy va ta'limiy mexanizmlar** maqomning nazariy va amaliy jihatlarini global maydonga taqdim etadi, madaniy brendingni mustahkamlashga xizmat qiladi.
5. **Professional ijrochilar salohiyati** orqali maqom san'ati xalqaro maydonda o'zbek madaniyatini targ'ib qiluvchi elchilarga aylanadi.
6. **An'anaviylik va zamonaviylikni uyg'unlashtirish** orqali san'atning autentikligi saqlanib, zamonaviy auditoriyani jalb qilish imkoniyati yaratiladi.

Natijada, maqom san'ati va soft power uyg'unlashgan holda milliy madaniyatni targ'ib etish ko'p qirrali, strategik va tizimli yondashuvni talab qiladi. Bu jarayon milliy musiqa merosini saqlash, global madaniy maydonda tanitish va milliy identitetni mustahkamlash imkonini beradi. Shu bilan birga, maqom san'ati xalqaro maydonda tan olingan va barqaror madaniy brendga aylanishi mumkin.

Adabiyotlar

1. Nye J. S. *Soft Power: The Means to Success in World Politics*. New York: Public Affairs, 2004.
2. Nye J. S. *The Future of Power*. New York: Public Affairs, 2011.
3. Masharipova E. M. *Maqom san'ati va madaniy diplomatiya: nazariy va amaliy yondashuvlar*. Navoiy: Navoiy davlat universiteti, 2023.
4. Shavdirov S. A. *Podgotovka budushchikh uchiteley k issledovatel'skoy deyatel'nosti*. Pedagogicheskoe obrazovanie i nauka, 2017, №2, s. 109–110.
5. Shavdirov S. *Method of organization of classes in higher education institutions using flipped classroom technology*. AIP Conference Proceedings, 2025, T. 3268, №1, s. 070035.
6. Shovdirov S. *Analyzing the sources and consequences of atmospheric pollution: A case study of the Navoi region*. E3S Web of Conferences, 2024, T. 587, s. 02016.

7. Baymetov B. B., Shovdirov S. A. *Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in The Process of Teaching Fine Arts*. International Journal on Integrated Education, 2023, T. 4, №3, s. 60–66.
8. Nye J. S. *Public Diplomacy and Soft Power*. The Annals of the American Academy of Political and Social Science, 2008, Vol. 616, pp. 94–109.
9. Nye J. S. *Soft Power and Cultural Influence*. Foreign Affairs, 2005, Vol. 84, No. 3, pp. 166–170.